

BENDRIEJI ES PRAMONĖS POLITIKOS PRINCIPAI

ES pramonės politika siekiama didinti Europos pramonės konkurencingumą, kad ji išliktų tvaraus augimo ir užimtumo Europoje varomąja jėga. Siekiant ES pramonei užtikrinti geresnę verslo aplinką, buvo priimta įvairių strategijų. Naujausia iš jų aprašyta 2014 m. sausio mėn. paskelbtame komunikate „Dėl Europos pramonės atgimimo“.

TEISINIS PAGRINDAS

SESV 173 straipsnis.

TIKSLAI

Pramonės politika savo pobūdžiu yra horizontali ir ja siekiama sudaryti saugią verslo aplinką, palankią pramonės konkurencingumui. Ji taip pat puikiai integruota į daugelį kitų ES politikos sričių, pavyzdžiui, susijusių su prekyba, vidaus rinka, moksliniais tyrimais ir inovacijomis, užimtumu, aplinkos apsauga ir visuomenės sveikata. ES pramonės politika konkrečiai siekiama: 1) „spartinti pramonės prisitaikymą prie struktūrinių pokyčių“; 2) „skatinti palankios aplinkos, įmonių, ypač mažųjų ir vidutinių, iniciatyvai ir plėtrai visoje Sąjungoje kūrimą“; 3) „skatinti aplinkos, palankios įmonėms bendradarbiauti, kūrimą“; ir 3) „siekti geriau panaudoti inovacijų, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros politikos sukuriama pramonės potencialą“ (SESV 173 straipsnis).

LAIMĖJIMAI

A. Įžanga

Šiomis ES pramonės politikos priemonėmis, kurios taip pat yra ir įmonių politikos priemonės, siekiama sukurti bendras sąlygas, kuriomis verslininkai ir įmonės galėtų imtis iniciatyvų ir įgyvendinti savo idėjas bei išnaudoti galimybes. Vis dėlto vykdant pramonės politiką reikėtų atsižvelgti į konkrečius atskirų sektorių poreikius ir ypatumus. Metinėse Europos konkurencingumo ataskaitose apskritai nagrinėjami ES ekonomikos, visų pirma pramonės, pranašumai ir trūkumai, ir šios ataskaitos gali skatinti parengti tarpsektorines ar sektorines politikos iniciatyvas.

B. Integruotos pramonės politikos link

XX a. devintajame ir dešimtajame dešimtmečiuose ES institucijos daugiausia dėmesio skyrė bendrosios rinkos kūrimui ir ekonominės ir pinigų sąjungos sudarymui, o dėl ES plėtros dėmesys nukrypo į pramonės politiką. 2005 m. liepos mėn. pirmą kartą Komisijos komunikate „Bendrijos Lisabonos programos įgyvendinimas. Politikos

nuostatos ES gamybai stiprinti siekiant labiau integruoto požiūrio į pramonės politiką“ ([COM\(2005\) 0474](#)) pateikiamas integruotas požiūris į pramonės politiką, pagrįstas konkrečia tarpsektorinių ir sektorių iniciatyvų darbo programa.

Komisijos komunikate „Tvaraus vartojimo bei gamybos ir tvarios pramonės politikos veiksmų planas“ ([COM\(2008\) 0397](#)) buvo siekiama pateikti integruotą priemonių paketą, skirtą tvaresniam vartojimui ir gamybai skatinti, kartu didinant Europos ekonomikos konkurencingumą. Siekiant, kad šis geidžiamas procesas taptų tikrove, veiksmų plane buvo siūloma pasinaudoti daugybe politikos priemonių. Pavyzdžiui, vartotojų poreikius buvo ketinama sieti su tvaresniu vartojimu taikant supaprastintą ženklavimo sistemą.

Spręsdama uždavinius, kylančius siekiant garantuoti nenutrūkstamą neenergetinių žaliavų tiekimą ES ekonomikoje, Komisija pradėjo vykdyti „Žaliavų iniciatyvą“ ([COM\(2008\) 0699](#)), pagal kurią norima užtikrinti vienodas galimybes naudotis ištekliais trečiojoje šalyse, geresnes bendrąsias žaliavų gavybos ES sąlygas ir sumažinti pirminių žaliavų vartojimą efektyviau naudojant išteklius ir skatinant antrinį perdirbimą. Paskesniame Komisijos komunikate ([COM\(2011\) 0021](#)) siūloma sustiprinti šios iniciatyvos įgyvendinimą.

Komunikate „Pasirenkime ateičiai. Bendrosios didelio poveikio technologijų strategijos plėtotė ES“ ([COM\(2009\) 0512](#)) Komisija nurodė, kad ES, remdamasi dabartine politikos sistema, skatins diegti pagrindines didelio poveikio technologijas, ir taip pat siūlė įsteigti aukšto lygio ekspertų grupę, kuri būtų atsakinga už bendros ilgalaikės strategijos rengimą. Galutinėje ataskaitoje aukšto lygio ekspertų grupė pasiūlė 11 politikos rekomendacijų pagrindinėms didelio poveikio technologijoms kurti ir diegti Europoje.

C. Strategija „Europa 2020“ ir „Globalizacijos eros pramonės politika“

2010 m. kovo mėn. Lisabonos strategiją pakeitė strategija „Europa 2020“ („2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“ ([COM\(2010\) 2020](#))). Naujojoje strategijoje pateikiamos septynios pavyzdinės iniciatyvos, iš kurių keturios yra ypač svarbios siekiant didinti ES pramonės konkurencingumą: „Inovacijų sąjunga“ ([COM\(2010\) 0546](#)), „Europos skaitmeninė darbotvarkė“ ([COM\(2010\) 0245](#)), „Globalizacijos eros pramonės politika“ ([COM\(2010\) 0614](#)) ir „Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms“ ([COM\(2008\) 0868](#)). Pavyzdinėje iniciatyvoje „Globalizacijos eros pramonės politika“ daugiausia dėmesio skiriama dešimčiai veiksmų Europos pramonės konkurencingumui didinti, labiau pabrėžiant tokius veiksmus, kaip antai MVĮ augimas ir žaliavų tiekimai bei valdymas.

Komisijos komunikate „Pramonės politika. Konkurencingumo gerinimas“ ([COM\(2011\) 0642](#)), kuris buvo priimtas 2011 m. spalio 14 d., raginama, kad visose valstybėse narėse būtų vykdomos reikšmingos struktūrinės reformos ir nuosekli bei suderinta politika, siekiant stiprinti ES ekonomikos ir pramonės konkurencingumą ir skatinti ilgalaikį tvarų augimą. Komunikate nurodoma keletas pagrindinių sričių, kuriose būtina dėti daugiau pastangų: struktūriniai ekonomikos pokyčiai; pramonės šakų novatoriškumas; tvarumas ir efektyvus išteklių naudojimas; verslo aplinka; bendroji rinka ir mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ).

2012 m. spalio 10 d. Komisija paskelbė komunikatą „Stipresnė Europos pramonė ekonomikos augimui ir atsigavimui skatinti“ ([COM\(2012\) 0582](#)), kuriame siekiama

remti investicijas inovacijų srityje, didžiausią dėmesį skiriant šešioms prioritetinėms sritims, turinčioms didelio potencialo (pažangioms gamybos technologijoms, skirtoms švariai gamybai; pagrindinėms didelio poveikio technologijoms; biotechnologijomis pagrįstiems produktams; tvariai pramonei ir statybos politikai ir žaliavoms; švarioms transporto priemonėms ir laivams ir pažangiesiems elektros energijos tinklams). Šiame komunikate taip pat pabrėžiama būtinybė sukurti geresnes rinkos sąlygas, prieigą prie finansavimo ir kapitalo bei žmogiškojo kapitalo ir įgūdžių, nes tai – būdas pramonės konkurencingumui skatinti.

2014 m. sausio mėn. Komisija paskelbė komunikatą „Dėl Europos pramonės atgimimo“ ([COM\(2014\) 0014](#)). Šiame komunikate ypatingas dėmesys skiriamas pramonės nuosmukio sustabdymui ir tikslui, kad iki 2020 m. gamybos pramonė sudarytų 20 proc. BVP, pasiekti. Komisijos teigimu, siekiant pritraukti naujas investicijas ir sukurti palankesnes verslo sąlygas, ES reikalingos nuoseklesnės vidaus rinkos srities politikos priemonės, įskaitant Europos infrastruktūros, pvz., energetikos, transporto ir informacinių tinklų, taip pat prekių ir paslaugų srities priemones. Komunikate taip pat paminėta geresnio koordinavimo svarba geros kokybės viešojo administravimo, prekybos, mokslinių tyrimų ir žaliavų srityse.

Šios srities politika buvo papildyta 2016 m. Komunikate „Europos pramonės skaitmeninimas. Naudojimasis visais bendrosios skaitmeninės rinkos privalumais“ ([COM\(2016\) 0180](#)), kuriame daugiausia dėmesio skiriama skaitmeninei transformacijai ir sprendžiami susiję uždaviniai, kaip antai finansavimo, IRT standartizacijos, didžiųjų duomenų ir įgūdžių. Be to, pradedančiųjų ir veiklą plečiančių įmonių iniciatyva ([COM\(2016\) 0733](#)), pradėta vykdyti 2016 m. siekiama daugeliui Europos novatoriškų verslininkų sudaryti visas galimybes kurti pasaulyje pirmaujančias bendroves.

D. ES rėmimo programos

ES pramonės politika šiuo metu įgyvendinama pasitelkiant daugelį politikos sričių, programų ir iniciatyvų, apimančių labai įvairias sritis. Iniciatyvų, kurioms finansuoti numatyti biudžeto ištekliai, pavyzdžiai (pradedant nuo svarbiausios iniciatyvos): sanglaudos politika, programa „Horizontas 2020“, Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir ES įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa (COSME). Bendras visų šių iniciatyvų biudžetas yra šiek tiek mažesnis nei 200 mlrd. EUR. Be to, Investicijų planas Europai ir Europos strateginių investicijų fondas (ESIF) iki 2020 m. siekia sutelkti ne mažiau kaip 500 mlrd. EUR privačiojo ir viešojo sektorių investicijų. Du visoms šioms programoms ir iniciatyvoms būdingi prioritetai yra MVĮ ir inovacijos.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Mastrichto sutartimi EB sutartyje padarytais pakeitimais pirmą kartą buvo sprendžiami pramonės politikos klausimai. Tai pasiekimas, kurį galima manyti, lėmė Parlamento, padėjusio skatinti plieno sektoriaus reorganizaciją ir paraginusio įgyvendinti dinamiškesnę pramonės politiką, iniciatyvos. Nuo tada Parlamentas priėmė daugybę rezoliucijų, kurios padėjo dar labiau stiprinti ES pramonės politiką. Pateikiame kelių naujausių rezoliucijų ištraukas:

- 2010 m. birželio 16 d. rezoliucijoje dėl strategijos „Europa 2020“^[1] tvirtai remiama pramonės politika ir siūloma sukurti kuo palankesnę aplinką tvirtam, konkurencingam ir įvairiopam Europos pramoniniam pagrindui išsaugoti ir plėtoti. Be to, pabrėžiama, kad strategijoje „Europa 2020“ turėtų būti atskleistos perėjimo prie tvarios ir efektyviai energiją vartojančių technologijų ekonomikos išlaidos ir nauda;
- 2011 m. kovo 9 d. rezoliucijoje dėl globalizacijos erai pritaikytos pramonės politikos^[2] pabrėžiama išsamesnės Europos pramonės vizijos iki 2020 m. svarba, nes manoma, kad investicijoms pritraukti labai svarbus ilgalaikis reglamentavimo nuspėjamumas ir stabilumas. Visų pirma joje Parlamentas ragino Komisiją išskirtinį dėmesį skirti pramonės atsigavimui, konkurencingumui ir tvarumui ir parengti plataus užmojo, ekonomiškai veiksmingą ir ekologišką ES pramonės strategiją;
- 2011 m. spalio 26 d. rezoliucijoje dėl naujų įgūdžių ir darbo vietų darbotvarkės^[3] pabrėžiama glaudesnio mokslinių tyrimų institutų ir pramonės bendradarbiavimo svarba, taip pat pramonės įmonių skatinimo investuoti į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą svarba. Parlamentas ragino didinti investicijas į švietimą, mokslinius tyrimus ir inovacijas, remti kompetencijų centrus ir jaunimo judumą ir padėti sukurti sąlygas, kuriomis būtų skatinamas inovacinių įmonių augimas;
- 2012 m. sausio 12 d. rezoliucijoje dėl piliečiams naudingos Europos Sąjungos kosmoso strategijos^[4] pabrėžiama mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijos svarba kosmoso politikos srityje, nes tai padėtų užtikrinti technologinę pažangą, pramonės vystymąsi ir Sąjungos konkurencingumą bei sukurtų naujas darbo vietas ES;
- 2014 m. sausio 15 d. rezoliucijoje dėl Europos reindustrializacijos siekiant skatinti konkurencingumą ir tvarumą^[5] įvertinama dabartinė Europos pramonės padėtis ir siūlomos skirtingos priemonės, skirtos šiuo metu kylančioms problemoms spręsti. Šioje rezoliucijoje remiama strategija „Pramonės renesansas kuriant tvarią Europą“ (angl. RISE), kuria siekiama inovacijų ir kitos pramoninės revoliucijos;
- 2014 m. vasario 4 d. rezoliucijoje dėl Europos plieno pramonės konkurencingumo ir tvarumo veiksmų plano^[6] pabrėžiamas svarbus plieno pramonės vaidmuo pramoninėse vertės kūrimo grandinėse, pvz., automobilių gamybos ir statybos sektoriuose, taip pat mechanikos ir elektrotechnikos pramonėje. Parlamentas taip pat ragino išlaikyti konkurencingą Europos plieno gamybos pramonę, kuri užtikrintų ekonomikos augimą ir darbo vietas Europoje;
- 2016 m. birželio 9 d. rezoliucijoje raginama^[7] išlaikyti Europos geležinkelio tiekimo pramonės konkurencingumą ir pirmaujančią poziciją pasaulio mastu.

Frédéric Gouardères
05/2019

[1]OL C 236 E, 2011 8 12, p. 57.
 [2]OL C 199 E, 2012 7 7, p. 131.
 [3]OL C 131 E, 2013 5 8, p. 87.
 [4]OL C 227 E, 2013 8 6, p. 16.
 [5]OL C 482, 2016 12 23, p. 89.
 [6]OL C 93, 2017 3 24, p. 59.
 [7]Priimti tekstai, [P8_TA\(2016\)0280](#).

